

людина, яка віддано займалася не тільки хімією, а й іншими цікавими і корисними справами.

Вважаємо, що ця коротка інформація доповнить знання учнів про цю видатну людину. Людину із світовим ім'ям – Олександра Михайловича Бутлерова.

Література

1. Ярошенко О.Г. Хімія: підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота. 2011. – 232с.
2. Глинка С.Ф. А.М. Бутлеров в часной и домашней жизни // Труды института истории естествознания и техники, том 12, – М. 1956, – изд-во АН СССР. – С. 182 – 199.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

*О.Я. Рибалка, О.І. Цебржинський
Полтава, Україна*

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли гостро стоїть проблема збереження і зміцнення підрастаючого покоління, особливого значення набуває вдосконалення системи освіти і формування культури здоров'я учнів.

На сьогодні основними факторами ризику, які впливають на стан здоров'я дітей, є забруднення довкілля, гіподинамія, травматизм, поширення шкідливих звичок, нераціональне харчування, низька культура здоров'я, а також шкільні фактори ризику.

Медико-психолого-педагогічна практика засвідчує, що більшість дітей у процесі навчально-пізнавальної діяльності перебуває у стані хронічної втоми, яка є основою нервово-психічного виснаження. За результатами досліджень встановлено, що педагогічні помилки або неправильні педагогічні технології призводять до дидактогенних чи невротичних порушень які негативно позначаються на психосоматичному здоров'ї учнів.

Формування культури здоров'я дітей та молоді, його збереження та зміцнення набуває нині особливої ваги, тому що нехтування ним на ранніх етапах розвитку організму людини досить швидко обертається важкими хворобами, скороченням тривалості життя, втратою працездатності, що згубно впливає на економічний, духовний стан суспільства, загрожує національній безпеці держави [3].

Здоровий спосіб життя, культура здоров'я повинен стати не тільки свідомою потребою кожної дитини, а й мірилом її освіченості, загальної культури. Культуру здоров'я ми розглядаємо як невід'ємну складову загальної культури особистості, що забезпечує відповідний рівень знань, умінь і навичок із питань формування, відтворення та зміцнення здоров'я і характеризується сформованістю в них мотивації на ведення здорового способу життя і ціннісного відношення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих.

Проблемам формування здорового способу життя велику увагу приділяли видатні класики педагогічної науки: Я. Каменський, Дж. Локк, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський. Із сучасних вчених та валеологів В. Горащук, С.Кириленко, М. Гончаренко, М.Гриньова, І.Брехман, Л. Татарнікова та інші.

Вироблення належного ставлення до свого здоров'я є важливою умовою оздоровлення суспільства. І здійснювати його важливо зі школи, бо це єдина структура, через яку «проходить» усе населення країни, а навчально-виховний процес – систематизований процес, за допомогою якого можливо формувати мотивацію на здоровий спосіб життя. Тому роль школи у збереженні і зміцненні здоров'я визначальна. Цьому сприяє введення у навчальний план предмету «Основи здоров'я», який викладається з першого по одинадцятий клас і сприяє формуванню в учнів відповідального ставлення не тільки до свого здоров'я та життя, але і до здоров'я та життя оточуючих.

Національною доктриною розвитку освіти України, як і іншими зазначеними документами, передбачено створення умов для реалізації оздоровчої функції освіти і розгляду здоров'я як мети, змісту і результату навчання.

Основна мета оздоровчої функції освіти:

- виявлення тенденцій у стані фізичного і психічного здоров'я учасників навчально-виховного процесу, прогнозування і корекція його розвитку на основі моніторингових досліджень;
- надання наукової, навчально-просвітницької і методичної допомоги педагогам у роботі з виховання в учнів відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я громадян як до найвищої цінності, формування навичок здорового способу життя;
- забезпечення впровадження державного стандарту оздоровчої функції освіти.

Завдання оздоровчої функції освіти:

- зняття навчальних перевантажень школярів;
- організація фізичної активності учнів, профілактика гіподинамії;
- організація правильного харчування школярів під час їхнього перебування в школі;
- попередження шкідливого впливу на здоров'я учнів факторів, які безпосередньо пов'язані з навчальним процесом (профілактика шкільних хвороб);

- збереження і зміцнення психічного здоров'я учнів (попередження стресів, поширення серед учнів шкідливих звичок, залежностей тощо);
- формування культури здоров'я учнів і компетентності педагогів з питань здоров'я і здоров'язберігаючих технологій;
- організація співпраці з батьками з питань збереження та зміцнення здоров'я дітей.

В процесі навчально-виховної діяльності учні опановують навчальні і життєві компетентності, здатність до творчого розвитку і самовдосконалення. Це необхідно молодій людині для майбутньої успішної професійної діяльності, життя в суспільстві [2].

Системотвірним принципом здоров'язберігаючої педагогіки є пріоритет турботи про здоров'я учнів, у межах якого виділяються такі освітні умови, як науково-методична обґрунтованість праці, добір та підготовка педагогічних кадрів, впровадження в навчально-виховний процес здоров'язберігаючих освітніх технологій.

Здоров'язберігаючі технології інтегрують всі напрямки роботи навчального закладу по зміцненню і збереженню здоров'я учнів: раціональну організацію навчального процесу і рухової активності у відповідності з санітарними вимогами і гігієнічними нормами; організацію харчування; комплексний педагогічний вплив з метою орієнтації учнів на цінність індивідуального здоров'я як основи активної життєдіяльності.

Професіоналізм учителя повинен виступати гарантом збереження і зміцнення здоров'я всіх суб'єктів цілісного навчально-виховного процесу. Вчителю необхідно знати зміст здоров'язберігаючих технологій, уміти втілювати їх практично, лише тоді вчитель зможе «вести дітей за собою», щоб забезпечити дитині індивідуальну траєкторію її власного розвитку. Тобто, необхідно створити такі умови, коли навчально-виховний процес у школі стане засобом розвитку самого вчителя.

Учителі повинні створювати атмосферу, насичену душевністю, атмосферу шукань, відкриттів не тільки наукових, суто пізнавальних, а й морально етичних. Тому необхідно проводити для вчителів науково-практичні семінари з питань формування культури здоров'я, валеологічного супроводу навчально-виховного процесу, статевого виховання, формування духовних цінностей учнівської молоді.

Для збереження і зміцнення здоров'я учнів необхідний валеологічний супровід навчально-виховного процесу, який включає: створення сприятливого психологічного мікроклімату в школі, фізкультпаузи і фізкультхвилинки, релаксаційні паузи, використання сольових мішечків, оздоровчу паузу на великій перерві, виконання правил з техніки безпеки, бесіди з питань збереження та зміцнення здоров'я. Необхідно зробити кожен урок здоров'язберігаючим.

Однією з важливих складових збереження психофізичного здоров'я учнів є відстеження психоемоційного стану тривожності та самопочуття. Стан тривожності та рівень самооцінки вчителі повинні враховувати у своїй роботі. Значну роль у цьому повинна відігравати психологічна служба.

Важливе значення у формуванні ціннісного ставлення до свого здоров'я має і екологічна освіта та виховання учнівської молоді. Оскільки від стану навколишнього середовища залежить 20% здоров'я людини. Учні мають усвідомити, що його стан і якість значною мірою впливають на здоров'я та життєдіяльність кожної людини, з одного боку, а з іншого, здоров'я людини є основним критерієм оцінювання якості довкілля.

Для формування культури здоров'я учнівської молоді значну роль відіграють гуртки, створені за інтересами учнів, які розширюють знання учнів про заходи збереження і зміцнення здоров'я [1].

Важлива роль у формуванні культури здоров'я учнів відводиться і медичним працівникам школи, які проводять профілактичну роботу, виявляють порушення у здоров'ї та надають консультації у його відновленні та збереженні.

При проведенні у школі здоров'язберігаючого навчання і виховання учнів, важливе значення має у цій роботі підтримка і допомога батьків. Саме в сім'ї закладається розуміння значення фізичної активності, раціонального харчування, дотримання режиму дня, виробляється імунітет проти шкідливих звичок, відбувається залучення дітей до загартовування та вироблення у них ціннісного ставлення до здоров'я як найвищої цінності. Завдання батьків полягає в тому, щоб, використовуючи можливості дитячого організму і психіки, формувати в дітей мотивацію до ведення здорового способу життя, підтримувати його фізичними вправами, моральною поведінкою.

У виховному середовищі всі учасники процесу педагогічної взаємодії повинні бути одночасно об'єктами і суб'єктами, які беруть участь у духовному, соціальному і фізичному зростанні та взаємозбагаченні.

Проведення роботи школи у напрямі формування культури здоров'я – це упровадження нових видів діяльності, реально спланований і керований процес, який потребує співпраці вчителів, батьків, медичних працівників та підтримки дирекції школи.

Література

1. Кійло О.І. Шляхи впровадження проектної технології як ефективного засобу формування культури здоров'я школярів /О.І. Кійло.Завуч. – 2009, №34. – С. 7-12.

2.Рибалка О.Я. Оздоровлення суспільства через освіту. Науково-методичне забезпечення спеціальності «Здоров'я людини». Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. – /О.Я.Рибалка,Полтава: Астроя, 2012 – С. 25-28.

3.Рибалка О.Я. Основні напрямки формування культури здоров'я учнівської молоді в шкільних та позашкільних закладах освіти. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Культура здорового способу життя та екологічне виховання як складові змісту позашкільної освіти». – /О.Я.Рибалка,Полтава: ТОВ «Фірма Техсервіс», 2010р. – С. 28-33.

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА» В УМОВАХ ХУДОЖНЬОГО ВНЗ

*М.М. Рогожа
Київ, Україна*

Один з відомих педагогів минулого зауважив принагідно, що в педагогіці скільки науки, скільки в ній психології. Ймовірно, що керуючись цим посиланням, у частині вищих навчальних закладів мистецького спрямування, зокрема, таких, де забезпечується підготовка фахівців декоративно-прикладного мистецтва, знайшли за необхідне запропонувати для вивчення такий курс. Йдеться про Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, що знаходиться у столиці України.

Інститут специфічний за своєю спрямованістю на підготовку фахівців сучасного рівня. Водночас, виходячи з сучасного розуміння призначення образотворчого мистецтва, впродовж усього періоду навчання (5,5 років) в ньому забезпечується навчання студентів за спеціальностями й спеціалізаціями: монументально-декоративного живопису (іконопис, вітраж, мозаїка, художня мініатюра, фреска); художнього текстилю (гобелен, батик); художньої вишивки та моделювання костюму (сучасний і театральний костюм); художнього оброблення дерева та декоративної скульптури, а також металу (ювелірна справа, художнє оздоблення зброї). Зрозуміло, що в основу підготовки покладено багатовікову мистецьку традицію української народної творчості як живильне середовище.

Природно, що така палітра спеціалізацій неминує вимагає формування та наступного врахування особливостей світобачення та світосприймання студентами в процесі їх підготовки, наступного трансформування відчутого й засвоєного в образність діяльнісно-зображальної творчої атмосфери. У зв'язку з цим для студентів йде викладання інтегрованого курсу «Психологія та Педагогіка».

Цілком очевидно, що у ході підготовки фахівця-художника переслідується, з погляду психології, триєдине завдання. По-перше, показати на основі досліджень сучасні уявлення про сутність психічних явищ, котрі відбуваються в людській психіці. По-друге, зробити знання про психіку людини професійно застосовними, допомогти сучасному художникові знайти свій автентичний шлях у мистецтві, зокрема, розуміти природу психічного в поведінці людини як об'єкта художнього втілення. По-третє, стимулювати інтелект художника, його допитливість в пізнанні оточуючої дійсності та її наступного відтворення засобами зображального мистецтва, бути вільним «...у психічному, моральному, етичному та духовному самовдосконаленні»[1], оскільки це забезпечує внутрішню свободу та свободу вибору творчості.

Не торкаючись питання про кількісний розподіл годин навчального навантаження на лекційну, семінарську та практичну складові, слід підкреслити принципи наступності та причинної обумовленості при його здійсненні, оскільки це міцно пов'язано з особливостями навчання художнім спеціальностям. Превалюють підходи щодо переважання якісних акцентів у реалізації принципу наступності та взаємозв'язку між теорією та практикою.

Слід підкреслити й те, що інтегрований навчальний курс переслідує також мету дати загальні уявлення про психічні процеси та їх перебіг у корі головного мозку студента – майбутнього митця. Цей курс позбавлений, на нашу думку, пропедевтичності, він скоріше бачиться фундаментальним, позаяк торкається основоположних уявлень про психіку людини та процеси, що в ній відбуваються.

Оскільки вже на першому курсі (на початковому етапі входження студента у зміст спеціалізації) проходить біонічна практика, то початкові уявлення щодо світу живого в природному середовищі існування неминує ґрунтуються на відчуттях, їх якісних характеристиках. До цього слід додати, що специфіка вступу на навчання до вищого навчального закладу в сучасних умовах, окрім результатів зовнішнього незалежного тестування, передбачає вступні випробування з рисунка, живопису та композиції. Окрім можливості абітурієнта довести приймальної комісії свою здатність навчатися, відбувається виявлення здібностей кожного вступника, кореляція їх відповідно до заявленої можливості вибирати з кількох художніх спеціалізацій.

Фактично, уже на цьому етапі входження у фах відбувається, поки-що на інтуїтивному рівні, включення органів чуттів, передача ними відчуттів. Домінуючим виступає зоровий аналізатор, котрий забезпечує превалювання зорових відчуттів: інтегрування простору, середовища, кольору, об'єму,